

NR.10

T'ĀHEKE

1987

ISSN 0134-2266

Tere! Mina olen lõngapoiss Juku. Pille tegi mind villase lõnga juppidest, silmad sain nõopidest, suu õmbles ta niidi ja nõelaga. Ma hakkasin Pille klassikaaslastele meeldima ja meist said sõbrad. Nüüd elangi Jõngermannide (nii nad ennast ise kutsuvad) klassis Valtu koolis.

Olen oma sõprade moodi. Näiteks meeldib mulle kangesti vallatust teha. Hommikuti peidan end enne laste tulekut klassis ära. Vahel kõlgutan tahvli peal jalgu, teinekord piilun lillevaasi tagant. Lapsed hakkavad mind otsima, hüüavad: «Juku! Kus sa oled!» Peitumänguga saab alati nalja. Olen aru saanud, et kui lapsed koolipäeva rõõmsa tujuga alustavad, läheb õppimine ka hästi.

Olen uudishimulik nagu mu sõbrad Jõngermannid. Kuigi muidu püsimatu, istun tunni ajal hiirvaikselt ja kuulan huviga. Suurest uudishimust pugessin Jõngermannide õpetaja Anne Archipovi käekotti, kui ta

Juku ja Jõngermannid

Juku jutu pani kirja EDA ALLIKMAA

õpetajate kongressile minema hakkas. Õpetaja võttiski mind kaasa. Ütles veel, et olen seal ainuke oktoobrilaste esindaja ja seepärast pean hästi tähele panema, et pärast Jõngermannidele rääkida. Nii tegingi.

Oma klassi peavad Jõngermannid kõige mõnusamaks paigaks koolimajas. Mina ei ole näinud, et meie lapsed paberitükke põrandale piluks, midagi määriks või lõhuks.

Pühkimas ja pesemas näen neid küll. Suurem klassiküürimine tuleb enne koolivaheaega. Siis pestakse seinadki puhtaks. See on päris keeruline töö. Esimestel kordadel kippusid seinad pärast pesu triibulised jääma, küll oli sellega maadlemist. Püüdsin Jõngermanne lohutuda, et kes neid lagedaid kiviseinu uurib, kõik vaatavad meie ilusaid stende. Jõngermannid leiavad sealt tihti-peale üllatusi. Kui stendile ilmub

Valtu kooli õuel pildistas Jõngermanne koos Jukuga TIIT KOHA.

Kas leiate Juku üles?

uus salakiri või mõistatus, läheb kohe võistluseks — kes lahendab kiiremini. Hea salakirjade tundmine aitas meil Rapla rajooni oktoobrilaste maastikumängugi ära võita.

Möödunud aastal käisid Jõngermannid kõige sagedamini stendi juures kalliskivimägesid uurimas. Sügisel said kõik neli tähekest endale kalliskivimäe. Algul tuli küll kõvasti kujutlusvõimet pingutada, et valgele paberile joonistatud kivihunnikut kalliskivideks pidada. Tasapisi hakkasid aga kalliskivid värve koguma, kuni lausa särava löid. Värve sai nii palju, et võttis silmad kirjuks. Pole võimalik, ütlete. Kohe seletan. Kui keegi Jõngermannidest viie sai, võis ta värvipliatsiga tähekesse kalliskivimäes ühe killu ära värvida. Iga värviline kivi kuhilas tähendas ühte väga head hinnet. Vanasõna ütleb: «Ülemaks kui hõbevara, kallimaks kui kullakoormad tuleb tarkust tunnistada.»

Meie kalliskivikillud just tarkused terad olidki.

Meie isa töötab "Normas"

Madis, Neeme ja Tiit Oruga ajas juttu
VIIVI VARIKSAAR

Pildil istub Madis Org, keda kodusse Matuks hüüavad, autotoolis veel lõbusa näoga. Tool on mugav ja päris uus. Pealegi on Matu järele vaadanud, et teistes autodes sellist istet pole. See on katsetool, on Matu isa suust kuulnud. Aga Madis veel ei aima, et selle tooli pärast muutuvad autosõidud tema jaoks igavamaks kui enne. Nüüd pannakse ta esiistmele ja siit juba enam ei ulata Neemet ja Liinat tagumisel istmel kiusama. Matu ei tea, et tema võimupäevade lõppemises on «süüdi» ka isa. 4-aastase poisi jaoks on Tiit Oru töö liiga keeruline.

Kümnene Neeme on isa tegemistega rohkem kursis. Isa õppis Mustamäe all koolis, mida instituudiks kutsutakse. Isa pikk ametinimetuski — peakonstruktori asetäitja ohutusrihmade alal — on Neemele meelde jäänud. Oma ameti tõttu sõidab isa vahel autoga, millele on kirjutatud KATSE ja selles autos see tool ongi. Tootmiskoondises «Norma» valmistatakse aastas ligi kuus miljonit ohutusrihma. Igale Eestimaa elanikule jaguks aastas neli rihma. Ohutusrihmad aga viiakse autotehastesse ja seatakse istmete juurde paika.

Pealtnäha pole ohutusrihmas midagi keerulist: tugev pael ja klõps otsas. Ometigi on õpetus või reegel, mille järgi rihmu valmistatakse, ligi 60 lehekülge paks. Iga viie tuhandes rihm saadetakse kontrollimiseks kas

Tšehhoslovakkiasse või Hollandisse. Kui kõik on korras, lubatakse neid müüa kahekümnesse Euroopa riiki.

Laste autotoole hakatakse «Normas» tegema järgmisel aastal Rootsi litsentsi järgi. See tähendab, et tool

Pildistanud TIIT KOHA

on välja mõeldud Rootsimaal ja sealt saadetakse joonised. Nende järgi hakataksegi tooli tegema. 3—11-aastaste laste autosõit läheb tänu sellele ohutumaks. Tooli osad seatakse paika vastavalt lapse suursele. Üle rinna ja kõhu kinnitatakse rihmad ka. Nii pole karta, et järsu pidurdamise või avarii korral laps kukub.

Neeme teab: isa töö on korras siis, kui ohutusrihmade ja peatselt ka lastetooli tootmine «Normas» hästi läheb. Kui isal igasugu asjaajamistest ja sõitudest aega üle jääb, võtab ta pliiatsi pihku. Siis katsub ta paberile joonistada (isa ütleb küll joonestada), kas on võimalik rihma veel paremaks ja mugavamaks teha. Nii lihtne see pole, sest sama asjaga püüavad kogu maailmas toime tulla paljud inimesed.

Neeme põhitöö on õppimine Tallinna 10. Keskkooli 4. klassis. Möödunud kevadel vallutas küll jalgpallimäng esikoha endale. Siis leidis ema Neeme päevikuservalt pika jutu, õpetaja allkiri all. See algas nii: vigade parandus puudub... Siiani on see märkus kõige pikem, mis ema näinud. Suvel jalgpallilaagris räägiti kooliasjadest ka. Ega pikka juttu tehtud. Õeldi ainult: kui need korras pole, siis hüvasti, jalgpall! Sihukese asjaga oskab Neeme arvestada. Pealegi tahab ta kasvada tubliks ja tõsiseks töömeheks nagu isagi.

Teeleminek

MART HELME

Sadamas kees igapäevane elu. Raginal sõitsid kaisid mööda köierulle, kahurikuule, joogiveeaame, kuivikukotte, soolalihatünne ja tuhandeid muid merereisidel tarvis minevaid asju vedavad hobuserakendid. Murdu saalis laudade ja kaubapallide vahel

Salalaegas

KALJU KANGUR

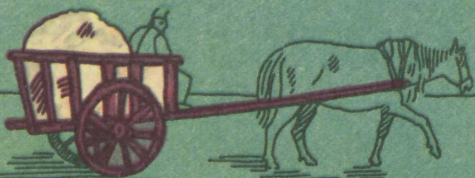
SEISIS OMA SALAPAIGAS
VANAI SAALAE GAS.

LAEKAS POLNUD MUUD
KUI MADU
JA ÜKS VANA
VIHMASADU . . .

AGA ÜKSKORD SALAMAHTI
TEGI JUKU
LUKU
LAHTI.

NÜÜD SEE MADU HIRMSAS AJUS,
OH KUI JUBE,
AJAB SUURES VIHMASAJUS
POISSI TAGA MÖÖDA TUBE!

madruseid, nii vormis kui vormita, ning puudu polnud ka lihtsalt uudishimulikest ja päevavarastest. Muidugi, hommikune mõõn oli algamas ja selle turjal tahtsid paljud laevad sadamast avavette pääseda. Teiste hulgas seadis end merele ka fregatt «Lõunatuul». Terve rodu paate ja jullasid tüüris kaldalt tema poole, et kohale toimetada viimaseid maal olnud madruseid ja reisirabeid. Laeva kapten ise seisis aga juba kaptenisillal ja jagas seal abidele korraldusi. Järgemööda löid need käe kõrva äärde ja marssisid minema — sinna, kuhu kapten kamandanud oli. Peagi lahkus viimane kaldaga ühendust pidanud paat fregati külje alt ja kohe kõlas ka pootsmanni vile. Tüminial jooksis salk

vahimadruseid selle peale ankrupeli juurde ja hakkas ankrut hii-
vama. Solinal ja kolinal kerkis see veesügavusest ja jäi nagu
hiiglasuur kaheharuline õngekonks laeva ninas lainete kohale
rippuma. Laev oli kütkeist vaba. Ka mõõn oli juba alanud ja
nüüd pidi roolimadrus kätel käia laskma, et laeva allavoolu
pöörata ja õigele kursile seada. Samal ajal turnisid teised mad-
rused juba sipelgatena raadel ja vantidel. Laev istus ilusasti tuules
ja nüüd tuli purjed priiks päästa. Pauh! langes esimene purje-
kangas valla. Pauh! pauh! pauh! järgnesid sellele teised. Viivu,
kuni madrused otsi kinni sorisid, laperdasid need tuules nagu
mastide otsa kuivama tõmmatud pesu, siis tõmbasid aga rinnad

puhevile ja vedasid laeva veelgi hoogsamalt avamere poole.
Linn ja sadam aina kaugesid. Peagi polnud neist näha enam
muud kui paar kirikutorni ja oma päevast und tukkuv majakas.
Algas reis, pikk ja ohtuderohke...

«Sööma!» kostis ema hääl.

Poiss sidus haavapakust meisterdatud purjeka basseini veerel
kasvava mägimänni külge ja silkas maja poole. Eks pärast lõunat
näe, mis seiklused merekarusid ees ootavad. Praegu ei teadnud ta
veel päris kindlalt sedagi, kuhu kanti neil kõigepealt asja on,
Aiasse või Aafrikasse, Austraaliasse või Ameerikasse. Igatahes
olid nad juba teel.

KALJU KANGUR

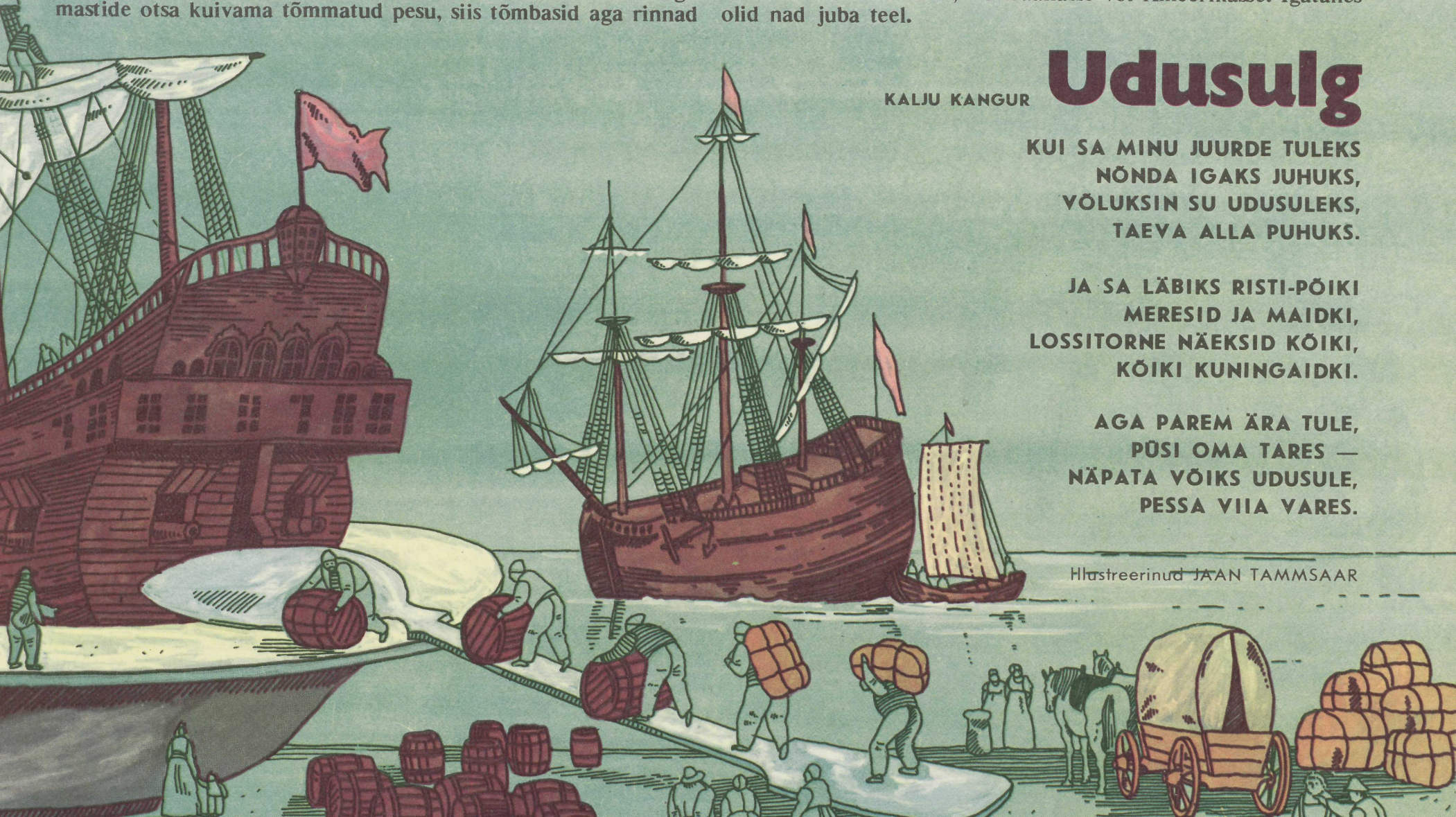
Udusulg

KUI SA MINU JUURDE TULEKS
NÕNDA IGAKS JUHUKS,
VÖLUKSI SU UDUSULEKS,
TAEVA ALLA PUHUKS.

J A SA LÄBIKS RISTI-PÕIKI
MERESID JA MAIDKI,
LOSSITORNE NÄEKSI KÕIKI,
KÕIKI KUNINGAIDKI.

AGA PAREM ÄRA TULE,
PÜSI OMA TARES —
NÄPATA VÕIKS UDUSULE,
PESSA VIIA VARES.

Hllastreerinud JAAN TAMMSAAR

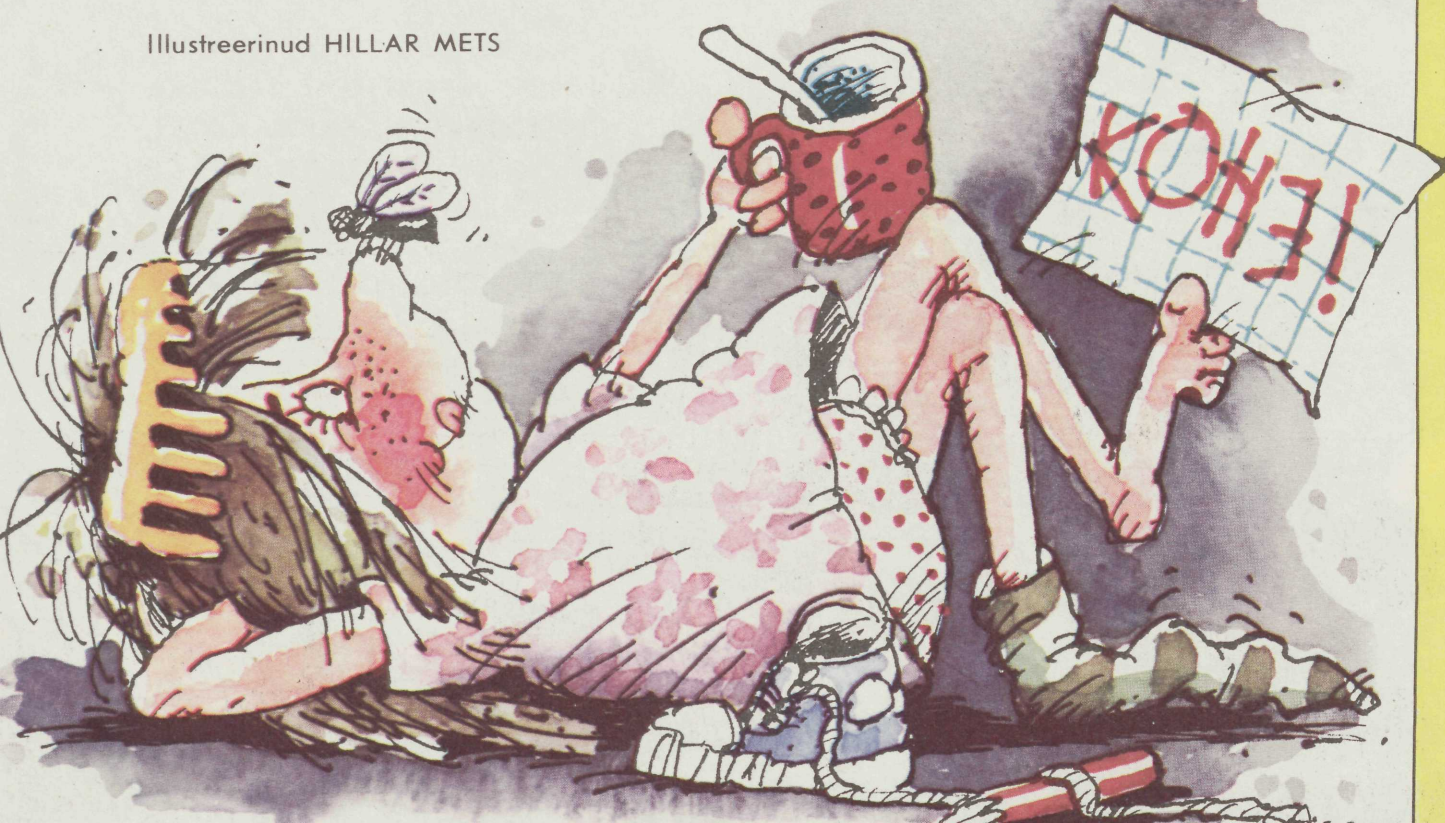
Väike Lohe

TIINA TALIJÄRV

Elas kord Väike Lohe. Ei, hoopiski mitte selline, kellel seitse pead ja kes tuld purskab! Hoopiski mitte selline, kes muinasjuttudes lapsi hirmutab! Päril tavaline Väike Lohe. Niisugune, kes ütleb: «Kohe!», aga kõrtki ei kiiguta. Ütleb küll: «Kohe!», aga lillegi ei liiguta. Kus saab, seal lohiseb. Kus ei saa, lohiseb ka. Oh seda Väikest Lohet!

Asutab Väike Lohe end kooli minema. Tõmbab suka jalga, jääb mõtlema. Mida ta mõtleb! Kas paneks teise ka, või aitaks ühestki! Seab seeliku selga, hakkab aru pidama. Lepiks plusisiga või võtaks vesti juurde! Vaene Väike Lohe! Küll on tal palju mõtlemist!

Illustreerinud HILLAR METS

Saapad või säärikud? Ketsid või kummikud! Kasukas või poolkasukas! Jopp või jakk! Istub Väike Lohe esikus ja mõtleb. Äkki ärkab, äkki märkab: ranits hoopis ununenud. Vihikud kus see ja teine. Raamatuid koguni ülearu. Vaja igaks juhaks kõik kaasa kahmata.

Väikese Lohe emale miskipärast ei meeldi, et ranits raske saab. Oma viga: eks pannud Väikese Lohe asjad õigel ajal kenasti kokku.

Vaene Väikese Lohe ema! Vaene Väike Lohe! Lähevadki rahulolematult lahku.

Kui pärast kooli kokku saavad, eks siis jälle kallistavad. Omad ju!

Tulekahju

Naabermajas oli öösel tulekahju. Vaatan aknast välja nagu suurde ahju. Seinad on vaid püsti, kogu aed on kole, naabronu, -tädi enam aga pole. Kuhu selle ööga maja katus kadus? Põlend tubadesse tungib lumesadu. Tuletõrjeautod valvavad veel seal, silme ees kõik pöörleb nagu ratta peal. Onu, tädi keegi aidata ei saa. Ema nutab tasa, mina nutan ka.

Kristiina Ehin,
Rapla Keskkooli
IVa klassi õpilane

Tint

Tindi sees üks väike mees
istub, nina tindi sees.
Kes küll olla võib see mees,
kes istub, nina tindi sees?
Seda öelda ma ei tea,
ütleva peab sulle pea.

Piret Laigna,
Kilingi-Nõmme Keskkooli
IIa klassi õpilane

Suur pere

Lapsi on meil peres viis.
Ema ütleb ikka nii:
«Olge sõbrad omavahel —
elus alati on kergem kahel.»

Annemari Maddison,
Kilingi-Nõmme Keskkooli
IIa klassi õpilane

Minu sõber Bella

Igatsesin endale väga koera. Isa ostiski mulle šoti lambakoera. Kutsikana oli ta tavaline karvanäss, ainult koon reetis, et on kolli. Nimeks panin talle Bella. Bella on väga sõbralik. Hoiab eriti lapsi ja armastab nendega õues hullata. Tal on ka terav kuulmine. Päris mitmel suveööl hirmutas ta oma vihase haukumisega karu, kes tahtis mesipuude kallale tulla. Oleme õekesega uhked oma sõbra üle.

Tanel Niklus,
Puurmani Keskkooli
II klassi õpilane

Sügisel

Päike madalalt liigub,
põllul puhub vilu tuul,
koltund lehti okstel kügub,
vaikind laululinnu suu.

Vihma sagedasti sajab,
kõrgel kured lendavad.
Külm nad lõunamaale ajab,
Aafrikasse rändavad.

Mets ja nurm nii nukrad näivad,
ööd on pikad, pimedad.
Suured lapsed koolis käivad,
kodus toas on väiksemad.

Sander Tomson,
Rannu 8-kl. Kooli
IVa klassi õpilane

Tulevikuplaanid

HILLI RAND

«Kui mina suureks saan, siis hakkan kas emaks või siis õpetajaks, ma ei ole veel otsustanud,» ütleb vanem õde.

«Nojah,» tähendab ema, «aga sa võid korraga need mõlemad olla.»

«Kuidas korraga,» imestab vanem õde, «kuidas ma saan korraga olla ema ja õpetaja, kui mind on ainult üks?»

«Eks ta ju raske ole,» ütleb ema, «aga võib küll.»

«Mina jällegi hakkan kas kardinatõmbajaks või arstiks, ma ei ole ka veel otsustanud,» teatab vend. Tema, jah, armastab kardinaid hoolikalt lahti ja kinni tõmmata.

«Õhelegi arstile pole kardinat tõmbamine keelatud,» selgitab ema.

«Aga mina, aga mina, aga mina,» hüüab noorem õde ühe hingetõmbega, «hakkan emmeks, päkapikuks ja madruks!»

«Seda sa küll ei saa teha,» märgib vend, «tüdrukuid madrusteks ei võeta.»

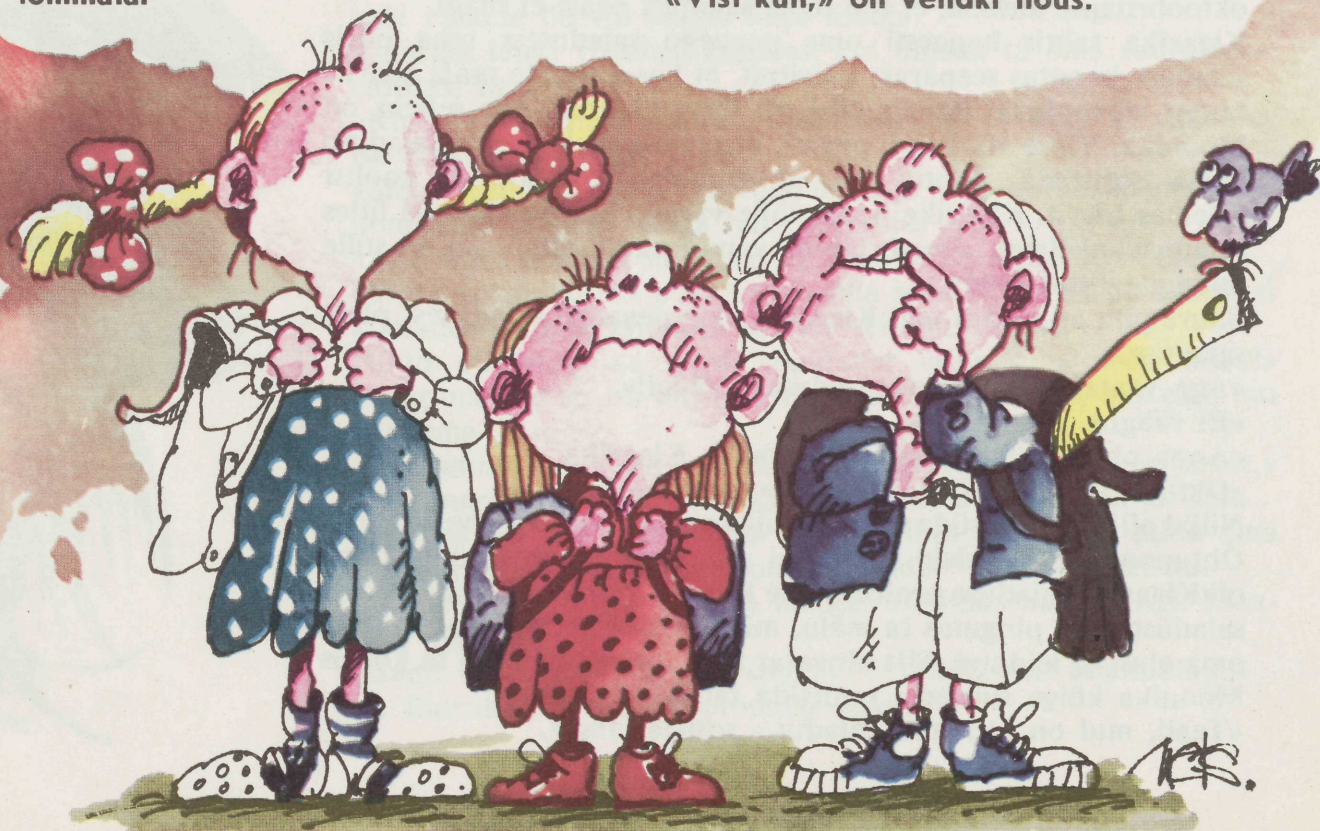
«Päkapikkudeks ka tüdrukuid ei võeta,» arvab vanem õde.

Noorema õe kulmud tõmbuvad kortsu. «Aga kas emmedeks tüdrukuid võetakse?» küsib ta.

«Mina arvan, et võetakse,» ütleb ema.

«Mina ka,» noogutab vanem õde.

«Vist küll,» on vendki nõus.

Spioon

TOOM ÖUNAPUU

OLIVIA SAAR **Sarnasus**

VIGURIVÄNT JA VÖRUKAEL
ON VÄGA ÜHTE NÄGU,
NAD SAMAMOODI SARNASED
KUI KUKULIND JA KÄGU.

Klaarika oli ammugi igatsenud endale üht suurt saladust ja nüüd oli see juba p e a a e g u olemas. Päris õigeks saladuseks võis see saada siis, kui Klaarika oli selle kellelegi usaldanud ja võtnud oktoobrilapse ausõna, et too tema saladust edasi ei räägi.

Klaarika tahtis kangesti oma peaaegu saladusest teha päris saladust ja ootas seepärast kärsitult, et keegi nende maja tüdrukutest silmapiirile ilmuks. Tal oli üsna ükskõik, kas selleks on Moonika, Virve või Ingri, peasi, et saaks kellelegi oma saladuse kõrva sosistada. Juhtus nii, et esimesena märkas ta koolist tulemas Ingrid. Klaarika lippas talle värava juurde vastu ja ütles saladuslikul ilmel: «Tead, lähme vana kastani alla, mul on sulle midagi tähtsat öelda.»

Suure puu all seistes tegi Klaarika oma peaaegu saladusest päris saladuse.

«Aga vaata, et sa kellelegi edasi ei räägi!»

«Ei räägi.»

«Anna oktoobrilapse ausõna!» nõudis Klaarika.

«Oktoobrilapse ausõna, ei räägi!» kinnitas Ingri.

Nüüd oli Klaarika süda rahul: lõpuks oli ka temal tõeline saladus. Öhtupoolikul mängisid tüdrukud puuriitade juures kodu. Ingri oli Klaarika saladuse peale natuke kade ja tahtis ka endale mingit saladust. Aga pingutas ta mälu, mis pingutas, mingit saladust ta oma elust ei leidnud. Siis sähvatas talle midagi pähe ja ta kutsus Moonika kõige suurema puuriida taha.

«Tead, mul on üks suur saladus,» sosistas Ingri.

Seosed

NAERULINNU PESA
ON NUTULINNU PUUS,
NUTUD RUTTU KAOVAD,
KUI NAER ON LAPSE SUUS.

Illustreerinud JAAN TAMMSAAR

«Ütle mulle kah,» kostis Moonika.

«Minu saladus on niisugune, et Klaarikal on üks suur saladus, mida ainult mina tean.»

«Räägi mulle ka Klaarika saladusest!» nurus Moonika.

«Ei saa, ma andsin talle oktoobrilapse ausõna!»

«Mina sulle siis oma saladust kah ei räägi» ütles Moonika solvunult.

«Mis? Sul on kah saladus?» oli Ingri üllatunud.

«Muidugi on! Igal tüdrukul on mingi saladus,» lausus Moonika enesekindlalt.

«Teen ettepaneku saladuse vahetamiseks,» ütles Ingri nii, nagu ta oli kord kuulnud pioneere rääkivat.

«Ettepanek on vastu võetud!» vastas Moonika sama ametlikult. Nüüd oli veel ainult Virve see õnnetu, kel mingit saladust ei olnud ja kes ka teiste saladustest midagi ei teadnud.

«Vaene Virve, teda ei usalda meist keegi,» sosistas Ingri Moonikale. Moonika noogutas nõusolevalt peaga.

Virve ise ei teadnud, millest tema ilma oli jäetud. Ta mängis rahumeeli õues edasi, et siis pahaaimamatult teistele kinnitada:

«Vaadake, kui huvitav meil veel siis saab olema, kui ema Klaarikale väikese õe või venna koju toob!»

Klaarika lausa võpatas, kuuldes, kui lihtsalt ta oma suurest saladusest ilma jäi.

«Kust siin minu saladust tead?» nõudis ta Virvelt, vaadates ise etteheitvalt Ingri poole.

«Mis saladus see enam on! Kogu maja ju nägi, kuidas su ema täna hommikul punase ristiga haiglasse viidi...»

«Aga minu saladust sa ikkagi ei tea!» kelkis nüüd Moonika.

«Mida sa saladuseks pead? Võib-olla seda, et su isa pole üldsegi komandeeringus, vaid läks päriselt teie juurest ära...»

Nüüd oli Moonika kord võpatada: «Kes sulle seda ütles?»

«Olen näinud su isa mitu korda selle maja juures, kus elab mu vanaema...»

«Tüdrukud, ärme Virvega enam mängi, ta nuusib meie järele,» ütles Ingri, tundes end korruga mitmest saladusest ilma jäetuna.

«Kuidas ma siis nuusin? Ma räägin ainul tõtt, seda, mida oma silmaga juhuslikult näinud olen,» püüdis Virve end kaitsta.

«Kellele sinu tõtt tarvis on!» hakkas Moonika nutma. Aga Klaarika ütles:

«Tead, kes sa oled? Sa oled spioon... päris ehtne salakuulaja!»

Ja tüdrukud pöörasid spioonile selja...

Maha panin herne

SULEV KÜBARSEPP

MAHA PANIN HERNE
ÜSNA PEENRAPERVE.
PELGAMATA VAEVA
HERNES KASVAS TAEVA.

KESET AEDA UBA,
KÜSIMATA LUBA,
LAIUTAMA HAKKAS,
LILLED LÄNGU LÜKKAS.

KARTULID JA KAALID
PIDASID KA PLAANI
ÜLE LÕUA KAPSAS —
MAKSKU SEE MIS MAK SAB!

ANDIS LEIDA PAIKA,
KUHU PANNA PAIKA
KOGU TAGAVARA —
KÕIK SEE VAEV JA VARA!

NÜÜD ON OAD JA KURGID
PUNGITAMAS PURGIS.
SEEMNEKARTUL KOOPAS
TEISI AEGU OOTAB.

MUIDU KÕIK ON AGA
ÜSNA VAIT JA VAGA —
UUE KEVADENI.

AGA TALV ON SENI.

HELJU RAMMO

Vanaema

Vanaema värvis mitu päeva lõngatokke. Kuivatas need korralikult ära ja hakkas siis väikese Viiuga lõnga kera-
desse kerima.

«Mis sa selle lõngaga teed?» päris Viiu.
«Mul on vaja sooje kindaid. Ega see uus tali kuskil mä-
gede taga ole,» seletas vanaema, endal helehall lõnga-
kera, mis iga minutiga kasvas, näppude vahel.
«Aga sul ju on soojad kindad,» tuletas Viiu meelde.
«Kus?» küsis vanaema niisuguse hääletooniga, nagu
tõemeeli ei teaks asjast midagi.
«Oota, ma näitan,» ütles nüüd Viiu ja läks riidekapi

SULEV KÜBARSEPP **Miks?**

**KOLLASEKIRJU ON LEHTI TÄIS MURU,
RAAGUS ON KASED JA KIBUVITS.
TUUL AIAS ASTREID MAADLIGI SURUB.
KEELE PEAL KIPITAB KÜSIMUS: MIKS?**

**KÖRVITS KUI KUUKERA KÖHUTAB KAPIL,
PÄIKE ON ÖUNAS JA TOMATIS.
PIKAD ON ÕÖD JA PÄEVAD ON NAPID.
KEELE PEAL KIPITAB KÜSIMUS: MIKS?**

**AIDA EES AIA PEAL KAPAD JA KIRNUD
VETTIVAD VIHMAS.
KUUDIS ON RIKS.
ÕÕ VARJUS UJUVAD UDUD KUI HIRMUD.
KEELE PEAL KIPITAB KÜSIMUS: MIKS?**

Illustreerinud REGINA LUKK

kindad

juurde. Ta tõmbas seal ühe alumise laeka lahti, otsis natuke ja tõigi näha, mis lubanud.

Need olid tõepoolest täiesti uued soojad labakud. Ja kui ilusad veel. Mustri sees oli valget, kastanpruuni ja kuldkollast värvi, mis kõik omavahel hästi kokku sobisid.

«Oi, need kindad ei loe,» lõi vanaema käega.

«Mispärast?» ei saanud väike Viiu aru.

«Vaata sellepärast,» vastas vanaema, «et need tulid mul ükskord nii ilusad välja, et ma ei raatsi neid kätte panna. Suure külmagagi mitte. Ainult mõnikord, kui üksi olen, toon nad kapist päevavalgele ja imetlen siis.»

Pildistanud HENDRIK RELVE

KIBUVITS

Kibuvitsa võiks kutsuda ka valuvitsaks. «Kibu» tähendas Saaremaa ja Lõuna-Eesti murdekeeltes «valu». Sealt sai põõsas oma tänapäevase nime. Valusamat vitsa kui sellelt põõsalt annab tööpoolest otsida. Kibuvitsa oksid katavad teravad okkad. Lisaks asteltele on kibuvitsal suured lõhnavad õied, nii nagu roosil. Kunagi oli aeg, kui kogu maailmas ei kasvanud ühtegi roosi. Inimesele meeldis kibuvitsa õis nii kangesti, et ta tõi ilusamaid põõsaid aeda, hakkas neid kasvatama ja hooldama. Nii sai kibuvitsast roos. See juhtus aastatuhandeid tagasi. Nüüdseks on aretatud tuhandeid roosisorte. Tuhanded neist on leidnud tee ka Eestimaa aedadesse. Metsikuid roose ehk kibuvitsa lei-

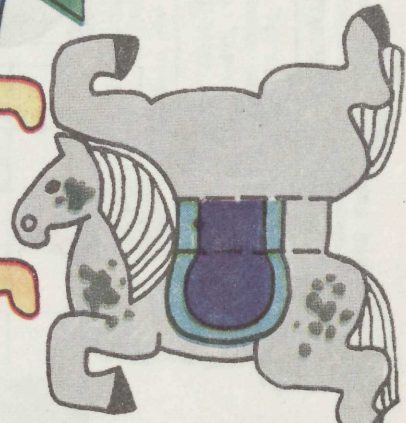
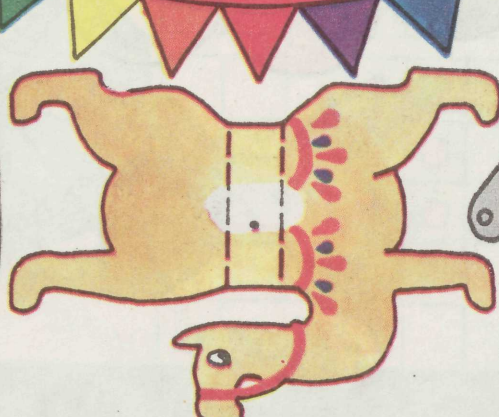
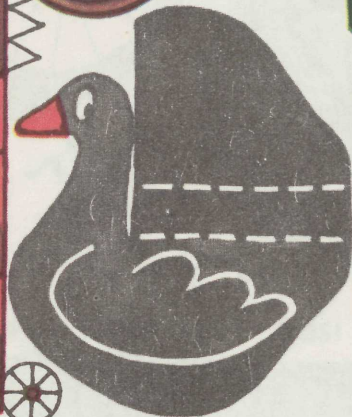
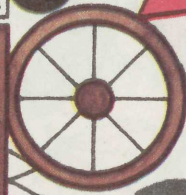
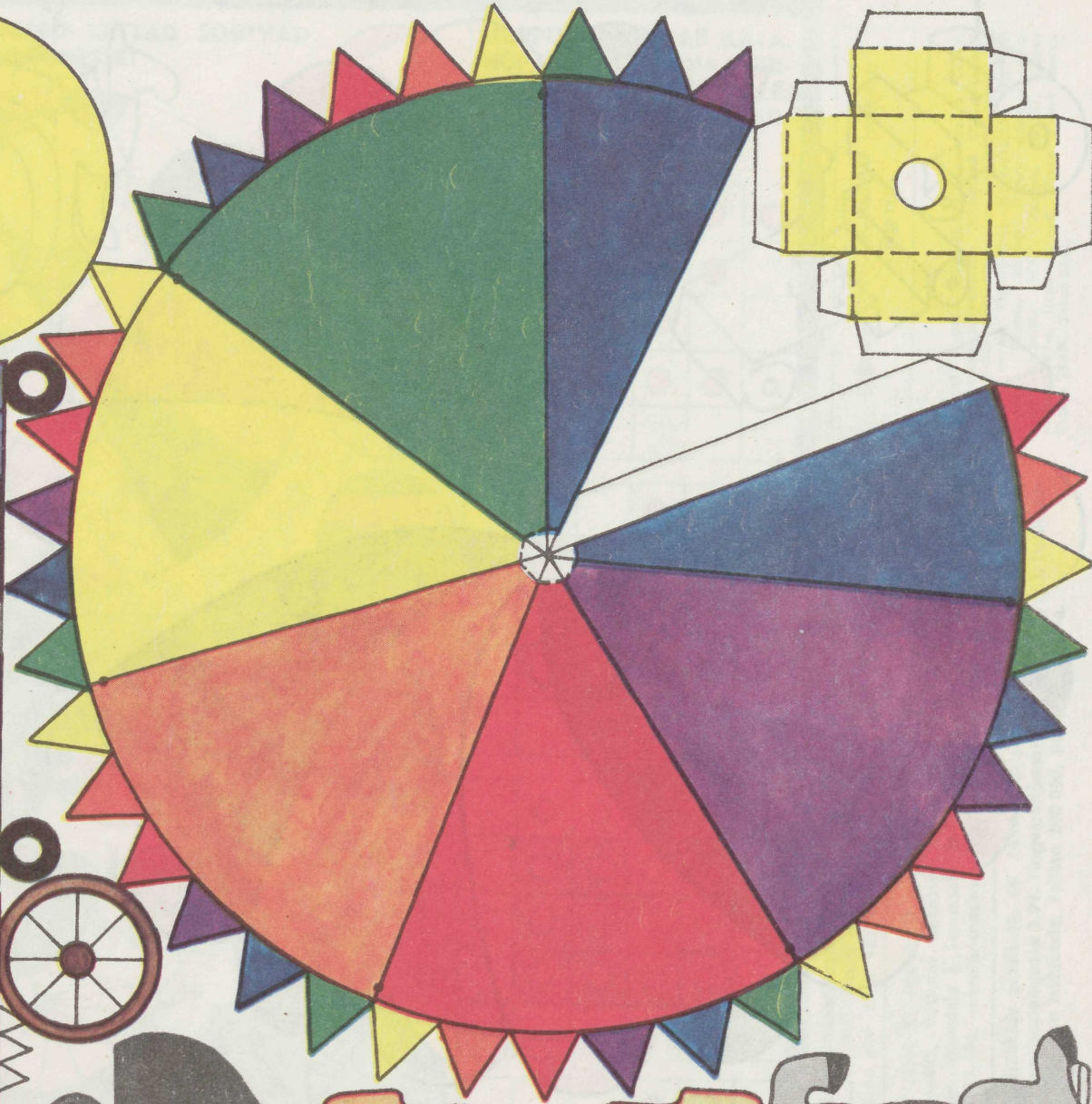
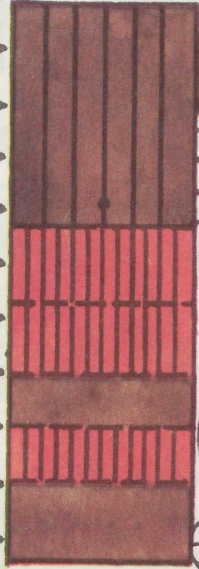
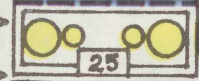
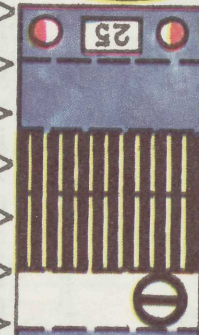
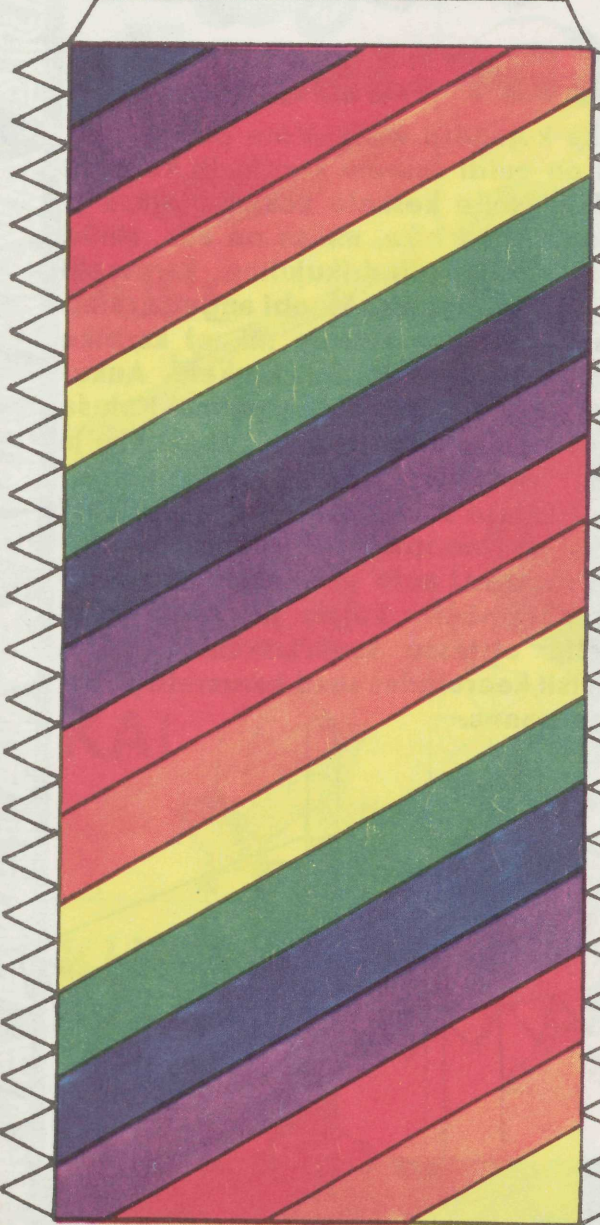
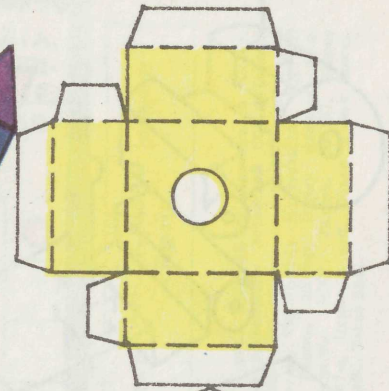
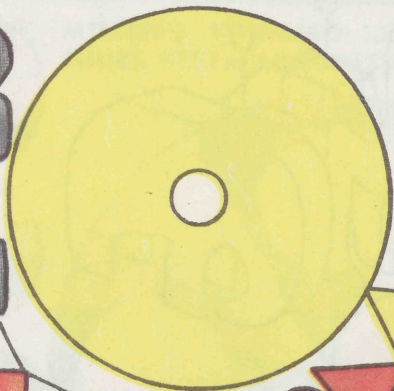
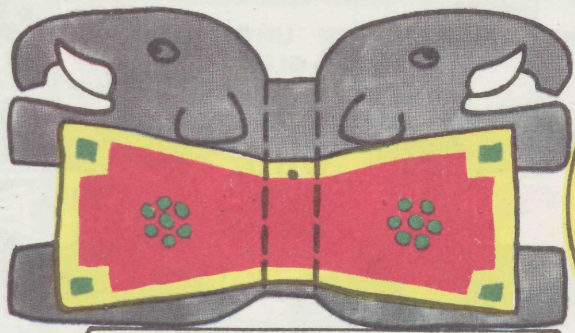
dub Eesti looduses viis liiki. Kõige tavalisem neist on metskibuvits, kaneelpruunide võrsete ja punaste õitega põõsas. Põnevaim kibuvitsaliik on vahest kurdlehine roos. Selle madala põõsa lehed on kurrulised nagu kartuli lehed. Seepärast kutsuvad rahvas seda ka kartuli-roosiks. Veel pool sajandit (50 aastat) tagasi kasvas kurdlehist roosi meil ainult aedades. Kuid siis pani taim sealt plehku. Kuidas see juhtus?

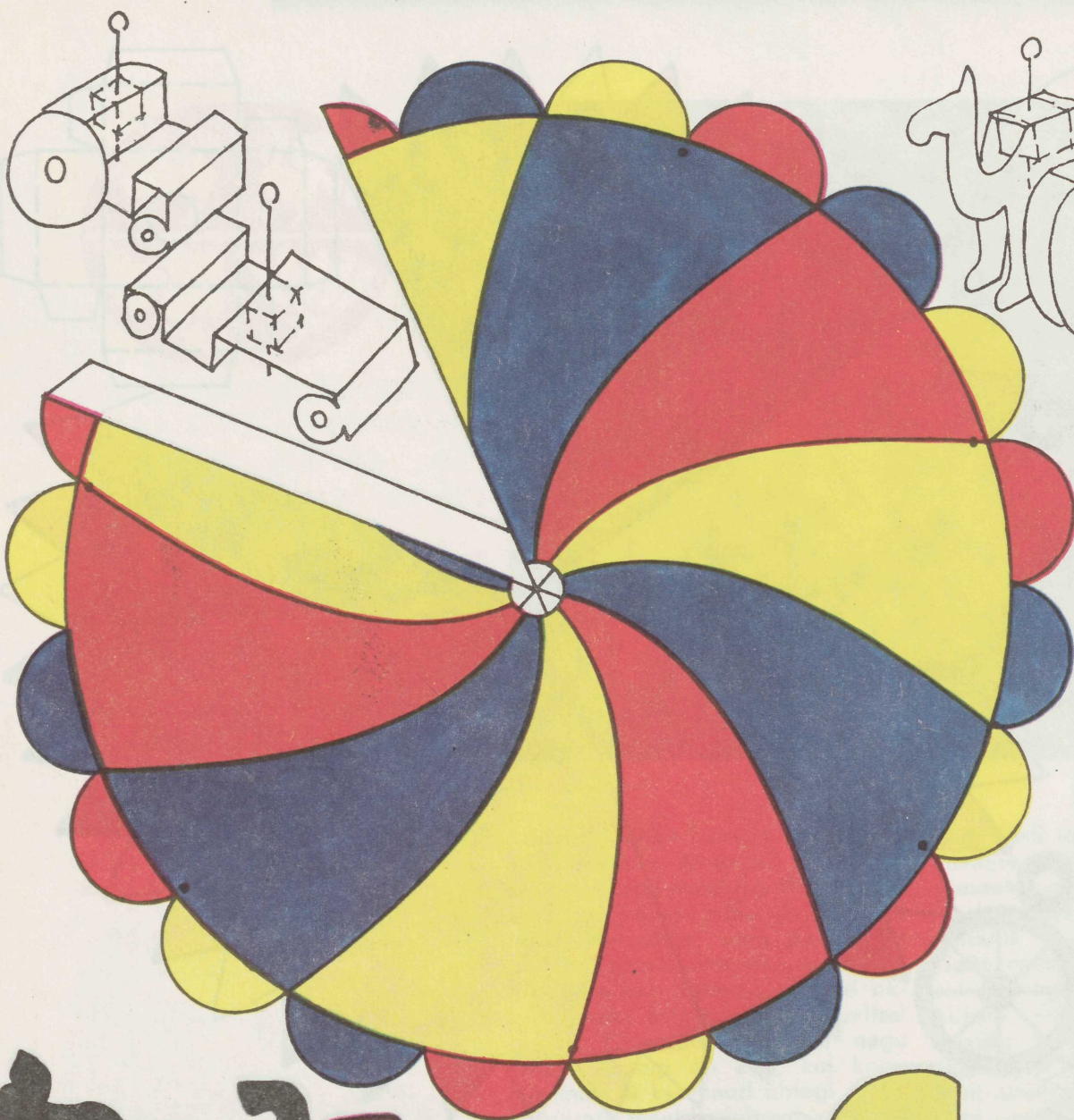
Kurdlehist roosi kodumaa asub Eestist kümne tuhande kilomeetri kaugusel Jaapani mere ääres. Jaapanlased ise kutsuvad seda taime rannatomatiks. Selle viljad näevad välja nagu väikesed tomatid ja taim ise kasvab peamiselt mererannas. Kui viljad sügiseti küpseks saa-

vad, uhuvad lained need merre. Lapergune mari on vees triivimiseks hästi kohastunud. See võib kahjustamatult lainetel hulpida nädalaid ja edasi rännata kümneid kilomeetreid. Varem või hiljem heidavad lained marja randa. Maitsva viljaliha söövad ära linnud või neljajalgseid, seemned pudenevad liiva. Pidevalt tuulte käes liikuvad liivaterad hõõruvad justkui veskikiivid paksu seemnekesta tasapisi õhemaks. Siis läheb seeme idanema. Nõnda tärkavad luuteil uued taimed. Nii on toimunud Eestiski. Algul poetas keegi kuskil kogemata mõned kurdlehist roosi marjad või seemned rannaliivale. Seemneist kasvasid põõsad, põõsastele tulid marjad ning Balti mere lained hakkasid neid laiali kandma. Praeguseks on kurdlehine roos tavaline paljudes paikades meie põhja- ja lääne-rannikul ning meresartel.

Kibuvitsade väärtuslikemaks anniks inimesele on marjad. Need sisaldavad rohkem C-vitamiini kui mis tahes teise taime viljad Eestis. Siinsed kibuvitsamarjad on vitamiinisalduse poolest rikkamad kui Prantsusmaa või Itaalia marjad. Sama kibuvitsaliigi viljade vitamiinisaldus suureneb lõunast põhja poole. Näiteks kibuvitsamarjad Lapi maal sisaldavad 50 korda rohkem C-vitamiini kui Hispaanias. Marju on paras-noppida just praegu, septembris, oktoobris. Kui marjad korralikult kuivatada, kõlbavad need tervisejoogi valmistamiseks veel ületuleval aastalgi. Talvise tõmmise valmistamiseks valatakse marjadele peale keeva vett ja keedetakse veel 15 minutit. Siis lastakse jook vähemalt tund aega seista. Samade marjade peal võib teha veel teisegi tõmmise.

HENDRIK RELVE

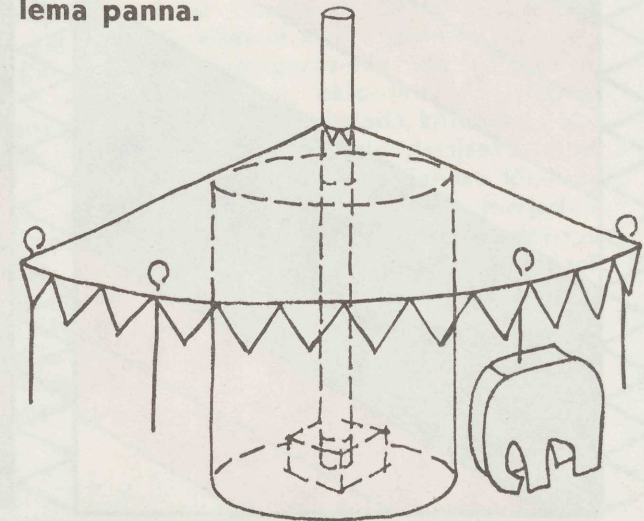
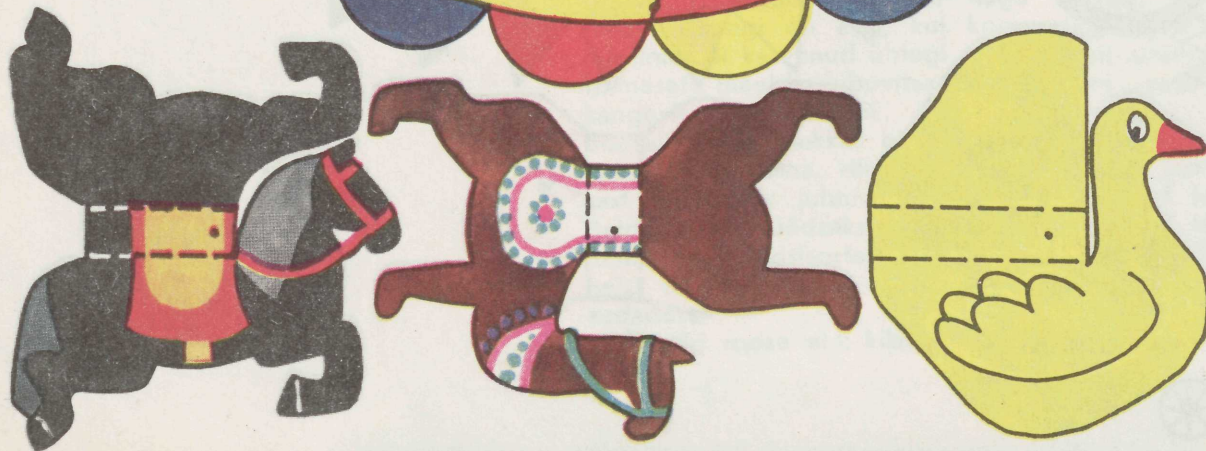

Karussell

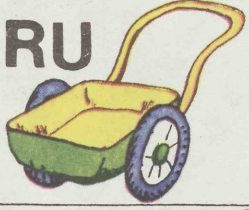
Joonistanud HELI VEIGEL

Lõika kujundid välja. Võta papist alus, mis on veidi suurem karusselli katusest ja liimi selle keskele kokkuvolditud ja kleebitud karbik, milles on auk. Nüüd liimi kokku silindrikujuline karusselli jalg. Selle ühte otsa kleebi auguga ratas. Kinnita silinder alusele nii, et karbik jääks tema sisse täpselt keskele. Aukusse pane püsti seisva pliiats. Katuse serv murra allapoole, liimi külge kokku ja tipp liimi pliiatsi külge parajale kõrgusele. Katuse servas olevatest punktidest torka läbi nööpnõelad, mille otsa kinnita loomad, auto ja vanker. Et sõidukid nööpnõelte küljes püsiksid, torka nõelte otstesse kustutuskummi tükid. Pliiatsit keerutades saad karusselli pöörlema panna.

TÄIENDA SÖNU NII, ET
NEED SOBIKSID PILTI-
DEGA KOKKU.

KARU

JALG

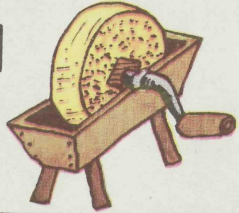
PUSS

KAPP

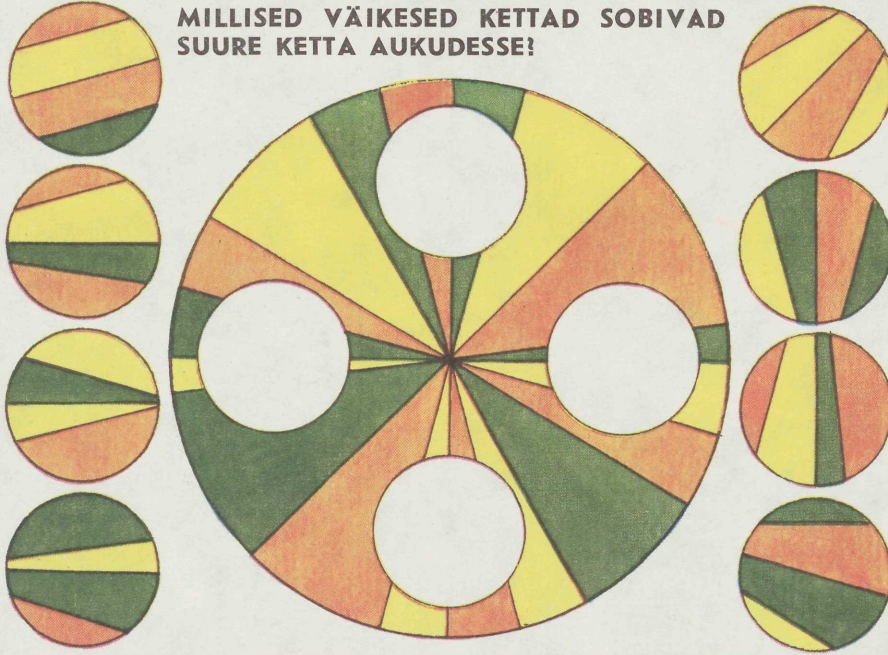
KAI

KUTT

MILLISED VÄIKESED KETTAD SOBIVAD
SUURE KETTA AUKUDESSE!

KES ON VIHMAVARJUDE ALL PEIDUS!

NUPPUDEGA SAAB KÄIA,
HÜPATES ÜLE NAABER-
NUPU VABALE RUUDULE.
VII KÕIK NUPUD VÄR-
VITUD RUUDUDELE.

Joonistanud KURTI VOOL

Esikaanel ANJU KALMÜ joonistus
«Sügis».

ELKNÜ Keskomitee ja ENSV Pioneeriorganisatsiooni Nõukogu lastejakiri «Täheke» nr. 10.
1987. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskomitee Kirjastus. Toimetuse
aadress: Tallinn 200 107, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kolleegium: E. Haamer, R. Järvi, E. Mardi, H. Mänd, H. Rattiste, V. Variksaar. Telefonid:
peatoimetaja E. Mardi 681-495, vastutav sekretär V. Variksaar 681-497, vanemtoimetaja
J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja J. Tammsaar 681-400, toimetaja E. Allikmaa 681-538,
tehniline toimetaja A. Lill 681-496, sekretär-masinakirjutaja A. Kuuskemaa 681-400.

Laduda antud 31. 08. 1987. Trükkida antud 18. 09. 1987. Trükitarv 79 600. Ofsetpaber nr. 1.
60x90/8. Trükipoognaid 2. Arvestuspognaid 2,91. Tingväärtusmisseid 8,0. MB-07253. Tellimise
nr. 3442. EKP Keskomitee Kirjastuse trükikoda, Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета
Пионерской организации Эстонской ССР «Тäheke»
(«Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один
раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП
Эстонии, Таллин. 200090, Пärnu маantee, Пärну
маantee, 67-а. Цена 20 коп. Объем 2 печ. листа.
Тираж 79 600. Заказ 3442.

Puud tuntakse viljade, inimest tegude järgi

Turkmeeni rahvanaljand

Lastele jutustanud ANDRES JAAKSOO

Illustreerinud turkmeeni kunstnik ZILZILJA SULTANMURADOV

Ühel vanamehel oli eesel, kes oma turjal linnarahvale hagu vedas. Iga linnaskäigu ajal kiitles vanamees, et see eesel on vesiirist* tüki targem. Eks vanamehe vaða jõudnud lõpuks ka vesiiri enese kõrvu. Tormas teine tulistvalu asjalugu kuningale kaebama. Valitseja nõudis vanamehe oma palge ette ja päris siis pahaselt:

«Kuidas sa julged öelda, et sinu eesel on minu vesiirist tüki targem!»

* vesiir — endisaegne idamaade kõrgem riigiametnik

«Mul on selle kohta kindlad tõendid!» vastas vanamees käbedalt.

«Või kohe tõendid!» kurises kuningas.

«Jah!» kinnitas vanamees. «Eks kuula ja otsusta ise, kui tark võib üks lojus olla. Kord ratsutasin selle eesli seljas üle silla. Eesli jalg vajus sillapalkide vahele, sai teine suure vaevaga selle sealt kätte. Järgmine kord, kui mul oli vaja jälle sellest sillast üle sõita, punnis too põikpäine põrguline kõigest väest mulle vastu, ei tahtnud kohe mitte minna. Alles siis, kui malakas turjal hakkas möllama, võttis ta mu tahtmist vastumeelselt tunnistada. Aga sinu vesiir, keda sa juba korduvalt oled riigikassa varguse pärast karistanud, ajab ikka ja jälle oma käed sinna sisse tagasi. Nii ei jää ju mul muud öelda, kui et minu eesel on sinu vesiirist tüki targem!»